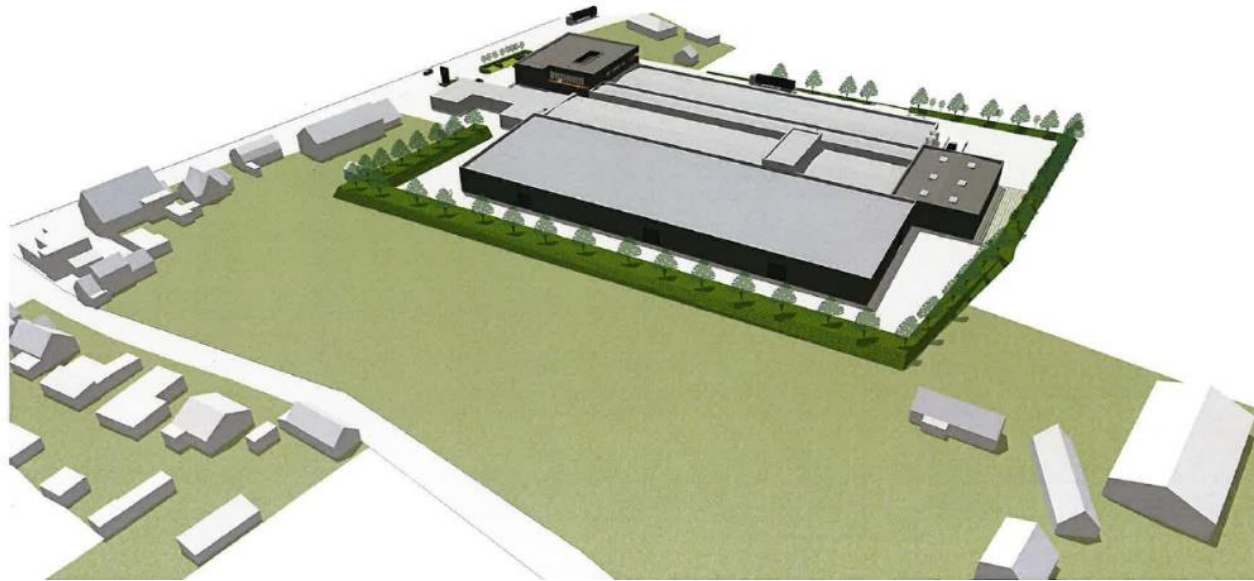

Gezondheidstoets

Empire Carpets – Plastibert – Harelbeke

Inleiding

Gezondheid wordt niet alleen bepaald door de som van persoonlijke keuzes en genetische factoren. Ook onze omgeving heeft een grote invloed op onze gezondheid. Daarom is het juist zo belangrijk om samen in te zetten om een gezonde publieke ruimte te realiseren.

Een gezonde publieke ruimte zet in op kernversterking, ondersteunt actieve verplaatsing en geeft ruimte aan bereikbare en functionele natuur in kernen en open ruimten. Een gezonde publieke ruimte is rookvrij een voorziet ruimte voor gezonde voeding, ook ontmoeting en actieve vrije tijd staat er centraal.

Het is belangrijk bij ruimtelijke planning en inrichting rekening te houden met een gezonde leefomgeving waarbij inwoners en individuen aangezet worden tot een gezonde levensstijl.

WIE ZIJN WE?

Deze gezondheidstoets gaat uit van Logo (Lokaal Gezondheidsoverleg) Leiland waarbij met een brede gezondheidsbril naar de omgeving wordt gekeken. Logo Leiland wil de gezondheid van alle mensen in haar werkingsgebied bevorderen zodat dit bijdraagt tot meer levenskwaliteit en gezonde levensjaren. Logo Leiland informeert, adviseert, motiveert en begeleidt op maat.

HEALTH IN ALL POLICIES

De publieke ruimte heeft een effect op verschillende elementen van onze gezondheid. Die zijn vaak gelinkt aan elkaar. Bijvoorbeeld werk je bijvoorbeeld aan luchtkwaliteit door verkeer? Dan heeft dat vaak ook een effect op geluidshinder. Je kunt deze elementen dus niet los van elkaar zien.

Werken aan een kwaliteitsvolle publieke ruimte doe je dan ook niet alleen. Beleidsdomeinen werken best samen om een gezonde publieke ruimte te realiseren ([Health in All Policies](#)). Denk aan de dienst ruimtelijke ordening, de mobiliteitsambtenaar, de technische dienst, de milieudienst, de gezondheidsambtenaar, de sportdienst, ...

Daarnaast kunnen diensten en organisaties die zich naar specifieke doelgroepen richten meehelpen aan gezonde publieke ruimte. Zo weten de jeugdinstellingen en de jeugdverenigingen waar er behoefte aan speelweefsel of een hangplek voor jongeren is, welke plaatsen kinderen aantrekkelijk vinden en wat ze nodig hebben voor hun spel. De senioreninstellingen en ouderenverenigingen kennen de noden van de ouderen. OCMW's, verenigingen waar armen het woord nemen en wijkgezondheidscentra weten waar kwetsbare groepen veel tijd doorbrengen en kunnen aangeven waar extra aandacht voor de publieke ruimte nodig is.

GEZONDHEIDSTOETS OP MAAT

Bij het ontwikkelen van een site of een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) is het belangrijk om stil te staan bij de impact van dit plan op verschillende gezondheidsindicatoren. Met de gezondheidstoets worden deze gezondheidsindicatoren in rekening gebracht. Het desbetreffende gebied en de ideeën omtrent het gebied zelf worden op een kritische manier beoordeeld op vlak van gezondheid. De gezondheidsindicatoren die hier aan bod komen zijn: walkability, luchtkwaliteit, mobiliteit, gezond leefmilieu, geluid, klimaat en varia. Vooraf wordt er ook nagegaan of er sprake is van een kwetsbare groep in het desbetreffende gebied. Naast de vaststellingen per gezondheidsindicator worden er ook verschillende, geheel vrijblijvende suggesties gegeven over hoe je met bepaalde ingrepen

de bepaalde gezondheidsindicator positief kan beïnvloeden. We geven graag mondeling meer details bij de voorgestelde suggesties. Dit kan tijdens een overleg, workshop...

De gegeven suggesties zijn niet wettelijk bindend en kunnen de ontwerpers van het RUP inspireren. Op die manier wordt het RUP dermate opgesteld dat er maximaal rekening wordt gehouden met alle positieve elementen van gezondheidsbevordering, door ingrepen op de publieke ruimte. Niet alle suggesties zullen als dusdanig uitgevoerd worden, maar, waar mogelijk, toch maximaal opgenomen.

VAN WAAR HALEN WE ONZE GEGEVENS?

We komen tot verschillende vaststellingen aan de hand van wetenschappelijke kaarten, documenten en sites. Indien er verdere vragen zijn bij bepaalde vaststellingen, neem dan zeker contact op.

Contactpersoon:

Nele Bouckaert, Medisch Milieukundige & Gezondheidspromotor

nele@logoleiland.be

Diederik Derijcke – contactpersoon stad Harelbeke

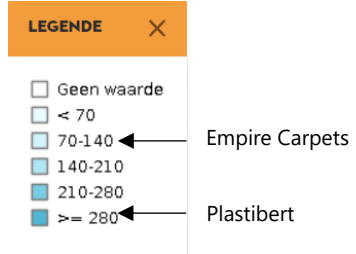
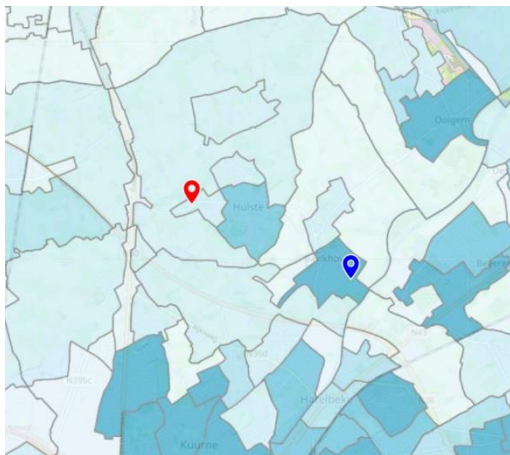
Tel: 056 44 07 94

www.logoleiland.be

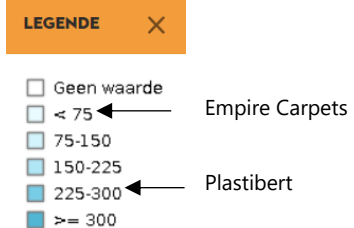
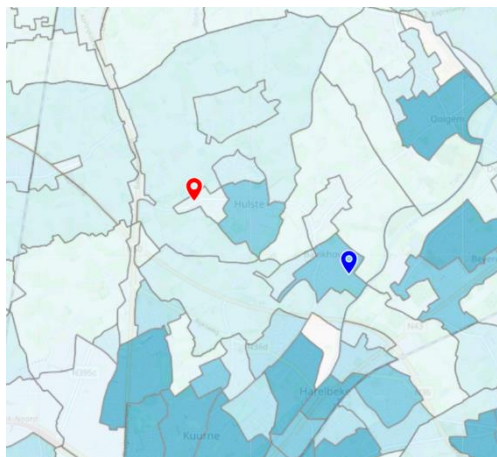
Inleiding	2	6.3 SUGGESTIES	22
WIE ZIJN WE?	2	7 KLIMAAT	24
HEALTH IN ALL POLICIES	2	7.1 KLIMAAT.....	25
GEZONDHEIDSTOETS OP MAAT	2	7.2 VASTSTELLINGEN.....	25
VAN WAAR HALEN WE ONZE GEGEVENS?	2	7.3 SUGGESTIES	25
1 SCREENING INWONERS.....	2	8 Varia.....	27
1.1 SCREENING INWONERS.....	5	8.1 VASTSTELLINGEN.....	27
1.2 VASTSTELLINGEN	5	8.2 SUGGESTIES	27
1.3 SUGGESTIES.....	5	9 SUGGESTIES OP EEN RIJ + PRIORITEITENSTELLING .28	
2 WALKABILITY-INDEX	6	10 CONCLUSIE.....	28
2.1 WALKABILITY-INDEX	8	11. Bronnen	29
2.2 VASTSTELLINGEN	8		
2.3 SUGGESTIES.....	9		
3 LUCHTKWALITEIT	11		
3.1 LUCHTKWALITEIT.....	12		
3.2 VASTSTELLINGEN	12		
3.3 SUGGESTIES.....	12		
4 MOBILITEIT	14		
4.1 MOBILITEIT	16		
4.2 VASTSTELLINGEN	16		
4.3 SUGGESTIES.....	16		
5 GEZOND LEEFMILIEU.....	17		
5.1 GEZOND LEEFMILIEU.....	18		
5.2 VASTSTELLINGEN	18		
5.3 SUGGESTIES.....	18		
6 GELUID	21		
6.1 GELUID	22		
6.2 VASTSTELLINGEN	22		

1 SCREENING INWONERS

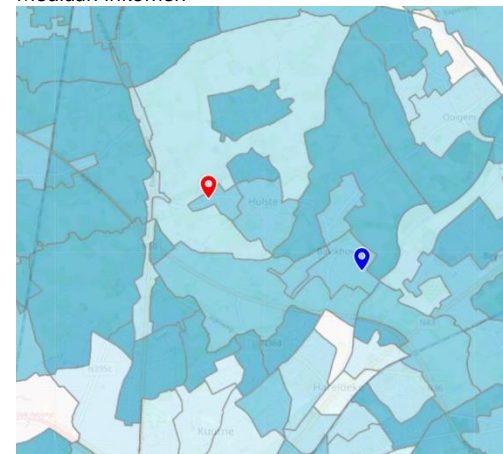
Kinderen < 17 jaar

Ouderen > 65 jaar

Mediaan inkomen

1.1 SCREENING INWONERS

Vooraleer de verschillende indicatoren onder de loep genomen worden, wordt er nagegaan of er sprake is van een kwetsbare groep en/of risicogroep, d.i. personen jonger dan 17 jaar, personen ouder dan 65 jaar en het mediaan inkomen van de bewoners in en rond het plangebied Empire Carpets en Plastibert te Harelbeke. Kleine kinderen en ouderen zijn extra gevoelig aan polluenten zoals fijn stof, geluid, hitte... Ouderen geraken bovendien sneller in sociaal isolement omdat zij letterlijk en figuurlijk meer drempels ervaren om buiten te komen. Dit belemmert hen om anderen te ontmoeten en heeft onrechtstreeks een negatieve invloed op hun mentaal welbevinden. Het is wetenschappelijk aangetoond dat mensen met een lagere socio-economische status minder bereikt worden met sensibiliseringscampagnes. Het is voor deze inwoners extra belangrijk om in te zetten op omgevingsgerichte vaststellingen, die van de gezonde keuze de makkelijkste maken. Suggesties die we voorstellen bij de verschillende indicatoren wegen hierbij zwaarder door.

Op die manier zorgen we voor inclusie, met oog voor de grote diversiteit van haar (huidige en toekomstige) bewoners en de verschillende financiële mogelijkheden van de diverse groepen in de samenleving. Een inclusieve woonomgeving is zo ingericht dat zowel ouderen als jonge gezinnen met kinderen zich er thuis voelen, kunnen ontspannen, spelen en vlot in kunnen bewegen. Daarnaast wordt rekening gehouden met de multiculturele samenleving waarbij aandacht uitgaat naar voldoende ontspanningsmogelijkheden, ontmoetingsruimte (zowel in openlucht als in overdekte ruimtes) en een verwevenheid van functies en sociaal-culturele voorzieningen.

1.2 VASTSTELLINGEN

- Rond Empire Carpets ligt het aantal **kinderen (<17 jaar)** tussen de 70 en 140. Het aantal **Ouderen (>65 jaar)** ligt onder de 75. In de buurt van Plastibert is het aantal **jongeren (<17 jaar)** op meer dan 280. **Ouderen (>65 jaar)** ligt tussen de 225 en 300)
- In de buurt van Empire Carpets is het **aantal kinderen (<17 jaar)** eerder laag ten opzichte van de buurt Plastibert waar het aantal kinderen (<17 jaar) eerder hoog is. De buurt Plastibert is dan ook gelegen naast een wijk wat kan verklaren dat de er gemiddeld meer kinderen wonen dan in de buurt van Empire Carpets.
- Er is een laag **aantal ouderen (>65 jaar)** in de buurt rond Empire Carpets. Dit omdat er weinig woongebieden gelegen zijn rond het bedrijf. Rond de buurt van Plastibert is het aantal ouderen (>65 jaar) gemiddeld.
- In beide buurten is het **mediaan inkomen** hoog zelfs (net) boven het Vlaamse en West-Vlaamse Mediaan (€24 470 - €25 412).
- **Invulling plangebied:** de site naast Empire Carpets op heden landbouw – wordt ingenomen door Empire Carpets. De site van Plastibert wordt te bestemmen en in te richten i.f.v. landbouw. Plastibert ligt daarbij er dicht bij de Leie.

1.3 SUGGESTIES

Ook al wordt de site Empire Carpets beperkt bevolkt door kwetsbare groepen, toch betekent dit niet dat suggesties gekoppeld aan diverse gezondheidsindicatoren, aan belang moeten inboeten.

Het gebied Plastibert is omgeven door kinderen en ouderen waardoor hier wel aandacht moet besteden worden voor kwetsbare groepen.

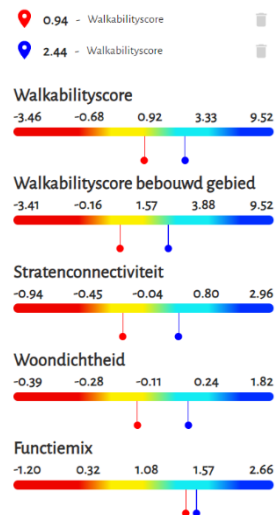
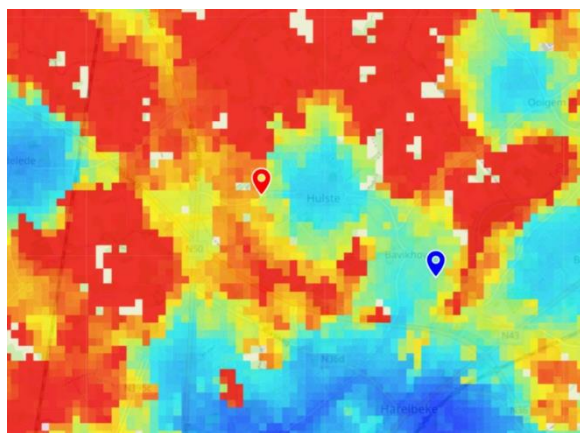
Bij de heraanleg & herbesteding van Plastibert in functie van landbouw is het van belang dat kinderen en jongeren zich vrij kunnen bewegen doorheen een intuïtiefs leesbare ruimte en dat de omgeving gemakkelijk en veilig toegankelijk is met de fiets of te voet.

Voor ouderen moet dan weer in verhoogde mate aandacht besteed worden aan **valpreventie & toegankelijkheid**, i.c. belang van goed aangelegde wandelpaden, het wegnemen van drempels, voldoende rustpunten/-banken, ... **Voldoende zitmeubilair** rond de site Plastibert bv. aan de Leie bevordert fysieke activiteit en de verblijfskwaliteit van buitenruimtes. Daarnaast is het voor de ouderen ook een maatschappelijk uitdaging om de verbondenheid te verhogen. Daarnaast zijn kleine kinderen en ouderen gevoeliger voor een slechte luchtkwaliteit en hittestress. Het is dus, gezien de samenstelling van de bevolking in deze buurt, belangrijk om extra aandacht te besteden aan deze gezondheidsaspecten.

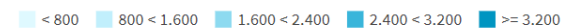
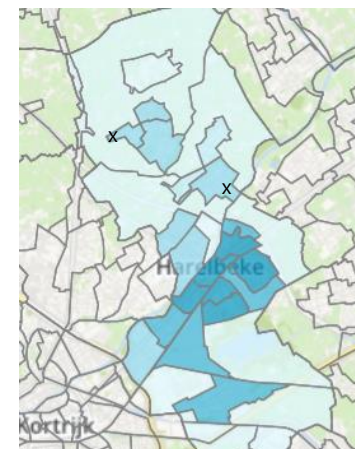
Daarnaast bepaalt ook de omgeving (en dus de publieke ruimte) de gezondheid van inwoners en omwonenden. Hou dus bij de heraanleg en -inrichting van het gebied rond de site Plastibert rekening met het feit dat een bovengemiddeld aantal kwetsbare personen in de rechtstreekse omgeving van het RUP-gebied woont. Door te ontwikkelen vanuit kwetsbare personen (en niet vanuit de gemiddelde mens), maak je de publieke ruimte **toegankelijk voor iedereen** (design for all). Op die manier wordt de buurt ook meteen 'levensloopbestendig'.

2 WALKABILITY-INDEX

Walkability analyse:

Bevolkingsdichtheid

Kaartlagen bron (1)

Doorsteken wandelaars en fietsers:

Empire Carpets

Plastibert

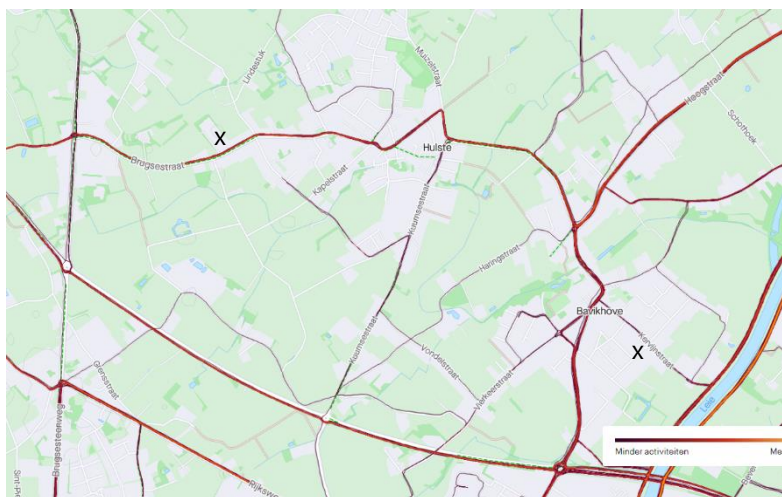

Kaartlaag bron (13)

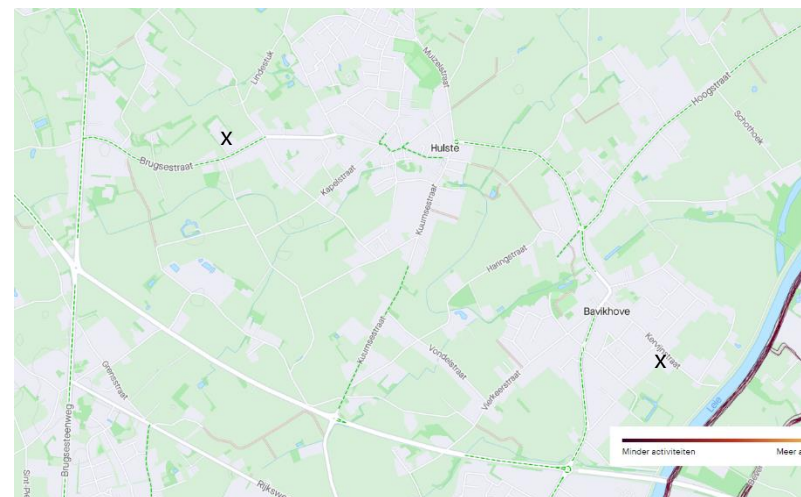
Kaartlaag bron (13)

Kaartlaag bron (13)

Heatmap fietsers:

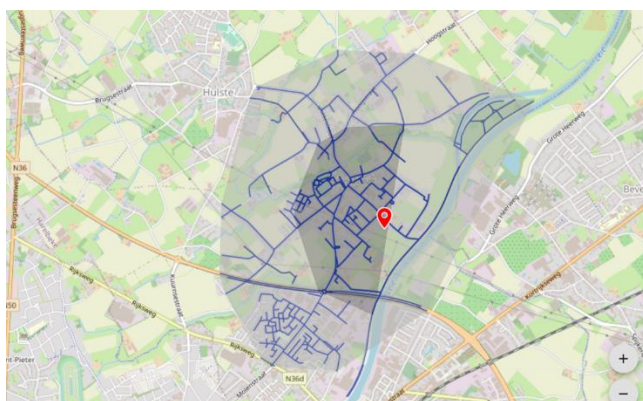

Heatmap lopers:

Kaartlaag bron (14)

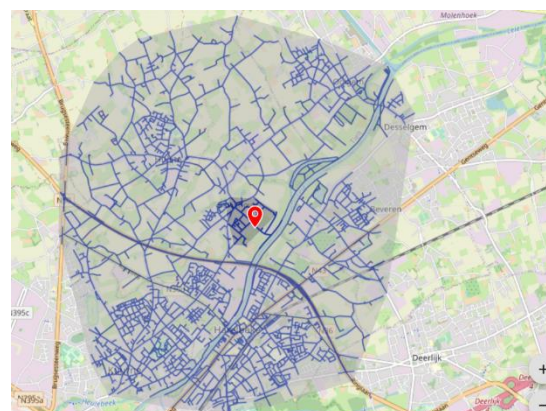
Wandel- en fietsafstand kinderen lagere school Site Plastibert

Kaartlaag bron (1)

Kaartlaag bron (14)

Wandel- en fietsafstand ouderen Site Plastibert

Kaartlaag bron (1)

2.1 WALKABILITY-INDEX

De inrichting van de publieke ruimte heeft een grote invloed op hoeveel mensen bewegen tijdens hun vrije tijd of hoe vaak ze zich op een actieve manier verplaatsen. Dagelijks voldoende bewegen is essentieel voor een goede gezondheid. Een publieke ruimte die uitnodigt tot actief verplaatsen, zal bijkomend ook een positieve invloed hebben op de luchtkwaliteit, de geluidsoverlast en het mentaal welbevinden. Fysieke activiteit is een belangrijke determinant voor fysiek en mentaal welzijn en zelfs een matige toename van beweging draagt bij tot de algehele gezondheid.

De walkabilityscore is een maat voor de bewandelbaarheid van een buurt. Hoe hoger de score, hoe groter de kans dat een inwoner zich te voet of per fiets, en dus op een actieve manier zal verplaatsen. Deze score wordt berekend op basis van drie parameters: de stratenconnectiviteit (of doorwaadbaarheid), de woondichtheid en de functiemix. De scores hebben geen absolute betekenis, maar zijn relatief ten opzichte van elkaar te gebruiken. Naast een positief effect op de gezondheid heeft een hoge walkability nog tal van andere voordelen zoals een sterkere lokale economie, vermindering van de kosten voor openbaar vervoer, betere luchtkwaliteit en minder geluidshinder gezien het autominderen, minder maatschappelijke kosten, hogere woningwaarden, lagere bloeddrukwaarden...

De walkabilityscore biedt een kader aan om vanuit gezondheidsperspectief voor elke buurt een beter zicht te krijgen in de plannings- of inrichtingsmaatregelen die je het best kunt nemen.

2.2 VASTSTELLINGEN

- Empire Carpets en Plastibert scoren gemiddeld tot hoog op **walkabilityscore, stratenconnectiviteit en woondichtheid** in vergelijking met alle buurten in Vlaanderen en Brussel en met alle buurten in dezelfde Belfius-cluster. Waarbij Empire Carpets gemiddeld lager scoort dan Plastibert op deze drie parameters.
- In vergelijking met alle buurten in Vlaanderen en Brussel en met alle buurten in dezelfde Belfius-cluster scoort deze buurt gemiddeld tot hoog voor **functiemix**.
- De **bevolkingsdichtheid** van Harelbeke bedraagt gemiddeld 990 inwoners per km².
 - Empire Carpets ligt deels gelegen in de statistische sector Bruggestraat waar de bevolkingsdichtheid gemiddeld 1 761 per km² bedraagt. Daarnaast is het gebied gelegen in de Statistische sector Hulste-Verpreide Bewoning waar de bevolkingsdichtheid gemiddeld 85 inwoners per km² bedraagt.
 - De bevolkingsdichtheid van de statistische sector Bavikhove Dorp waar Plastibert gelegen is, bedraagt gemiddeld 2 240 inwoners per km².
- Op de kaarten die de **doorsteken voor wandelaars en fietsers** weergeven zie je enkele fiets- en wandelpaden in de omgeving van Empire Carpets en Plastibert. Naast het bedrijf zijn er weinig doorsteken voor wandelaars en fietsers. Rond de omgeving Plastibert zijn er meer doorsteken voor wandelaars en fietsers aanwezig door de aanwezigheid van het jaagpad langs de Leie en enkele trage wegen zoals Tiendemeerspad (zie foto 3).
- De **heatmap** toont de actieve verplaatsing van gebruikers van Strava.
 - Er is weinig actieve verplaatsing rond de buurt van Empire Carpets enkel de drukke baan langs het bedrijf wordt vaak benut als fietsroute.
 - Rond Plastibert is er meer actieve verplaatsing maar ook dit is vooral door de aanwezigheid van fietsers. Aan de overkant van de Leie is er meer actief transport te zien door de aanwezigheid van lopers.

- Het **gemiddelde wandelbereik en fietsbereik** binnen de 15 minuten wordt voor **kinderen van de lagere school** (6-12 jaar) op de kaart aangeduid, beginnend vanaf de site Plastibert. De wandelafstand is ongeveer 1 km, de fietsafstand voor diezelfde leeftijd is 1,75km, hierbij zie je dat het wandelbereik voor kinderen ten westen van de site veel verder is, wegens de Leie die enkele kan overgestoken worden via de Rijksweg.
- Het **gemiddelde wandelbereik en fietsbereik** binnen de 15 minuten wordt voor **ouderen** (> 65 jaar) op de kaart aangeduid, beginnend vanaf de site Plastibert. De wandelafstand is 0,8 km, de fietsafstand voor diezelfde leeftijd is 3,75km, hierbij zie je dat het wandelbereik voor ouderen ten westen en zuiden van de site veel verder is, wegens de Leie die enkele kan overgestoken worden via de Rijksweg en de verbindingen met het centrum van Harelbeke.

2.3 SUGGESTIES

Op de site Empire Carpets is het fietspad gelegen naast de drukke baan. Op de bedrijfssite **actieve verplaatsing bevorderen** door in te zetten op: douches, omkleedruimtes, veilige en overdekte fietsenstalling zodat werknemers op een comfortabele manier met de fiets naar het werk kunnen komen.

Bij de uitbereiding van de site Empire Carpets, gaat het vrachtverkeer blijven langs dezelfde toegangsweg. Deze kan nog gesignaleerd worden zodat zwakke weggebruikers aangewezen worden op dit verkeer.

Bij de herontwikkeling van de omgeving van de site Plastibert is er nood aan het verder **toeleiden naar de gekende trage wegen** (Foto 3), van o.a. van en naar het centrum van Bavikhove. De Kervijnstraat waar de site Plastibert aan gelegen is een doodlopende straat zonder verhard voetpad en aanwezig fietspad. Het straatprofiel is erg breed. In de toekomst kan hierop ingezet worden om de zwakke weggebruikers meer ruimte te geven én de straat opnieuw aan te leggen en waar mogelijk te ontharden.

Bij de herontwikkeling van site Plastibert naar agrarische gebied is het aangewezen te **signaleren** naar weggebruikers de inrit van gemotoriseerde voertuigen. Er kan ook een verkeersspiegel geplaatst worden om de veiligheid van de fietsers en voetgangers te bewaren (zie foto 1).

Foto 1: Referentiebeeld, Verkeerspiegel

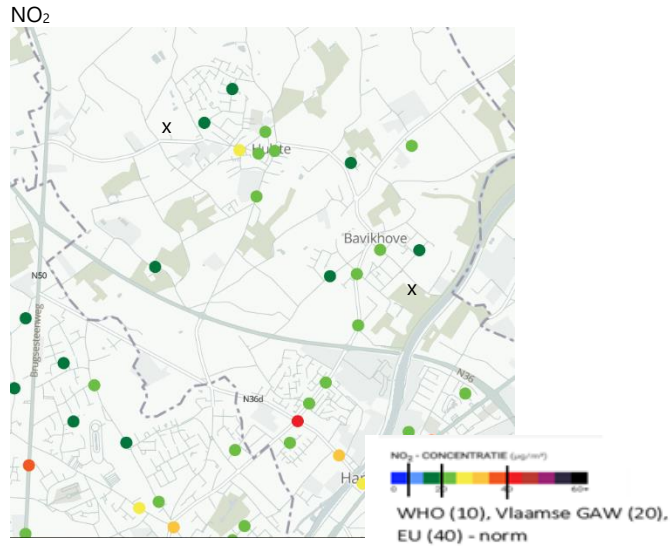

Foto 3: Eigen beeld, Trage weg site Plastibert

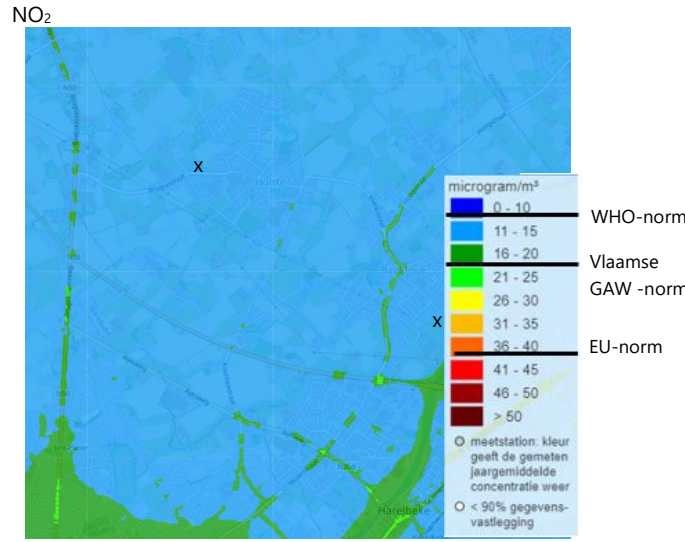

Foto 2: Referentiebeeld, nudgingmateriaal bewegwijzering

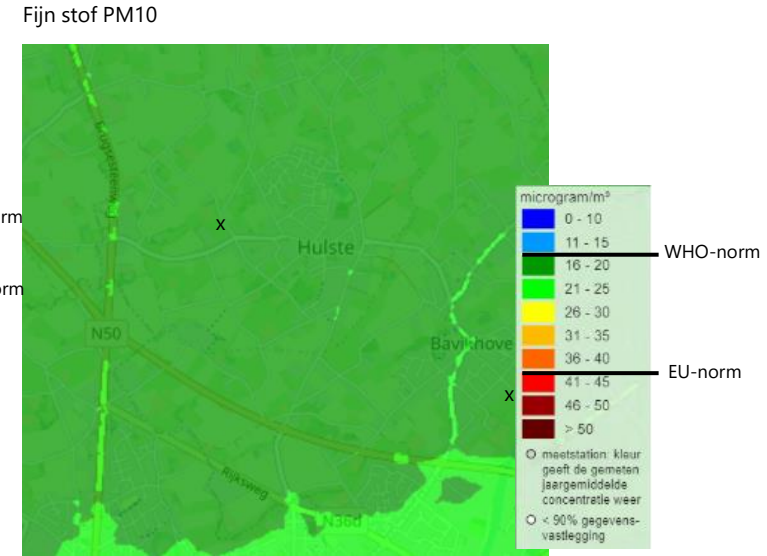
3 LUCHTKWALITEIT

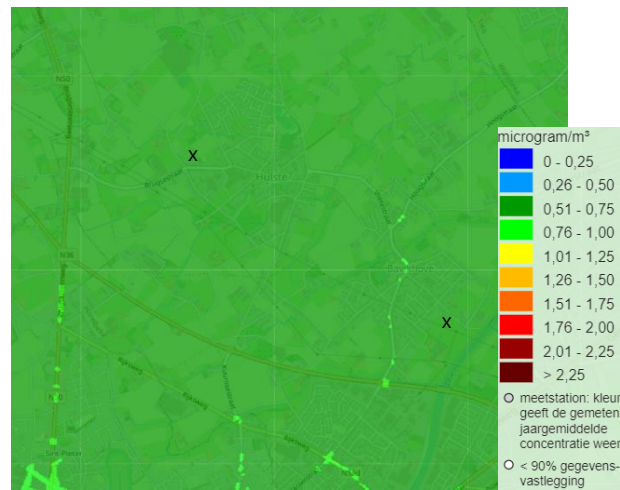
Kaartlaag: bron (2) *WHO-EU=World Health Organization-Black carbon

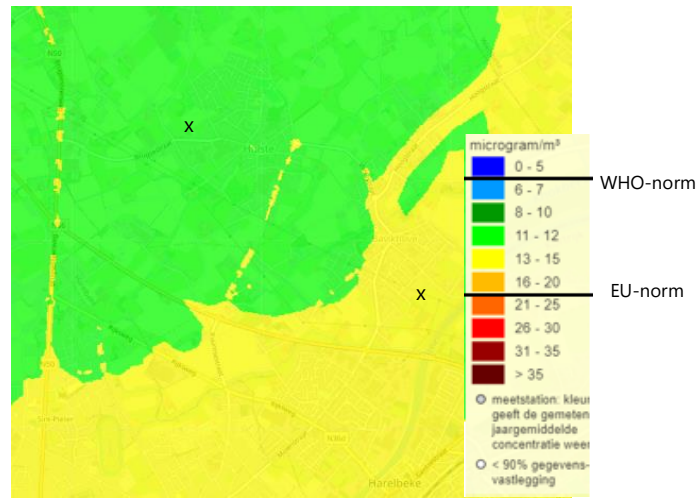
Kaartlaag: bron (3) *GAW=Gezondheidskundige AdviesWaarde Fijn Stof PM_{2,5}

Kaartlaag: bron (3)
De Lokale Gezondheidsindicator Mobiliteit

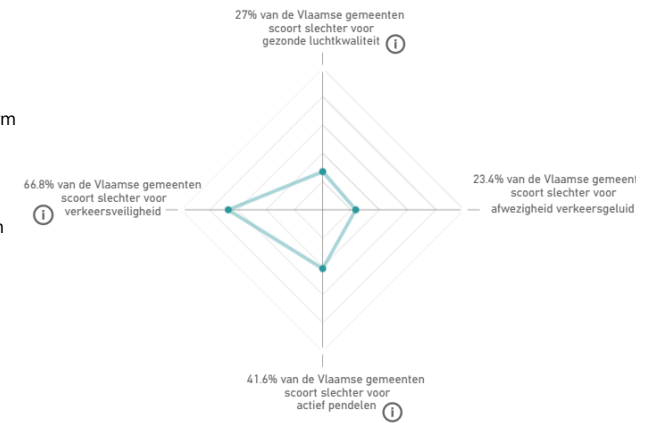

Kaartlaag bron (3)

Kaartlaag bron (3)

Resultaat voor geselecteerde gemeente/stad: Harelbeke

Kaartlaag bron (4)

3.1 LUCHTKWALITEIT

Een gezonde luchtkwaliteit is belangrijk voor iedereen, maar zeker voor kleine kinderen, ouderen of chronisch zieken (hart- en luchtwegaandoeningen). Naast uitstoot door privéwoningen (gebouwenverwarming), veeteelt en industrie is vooral gemotoriseerd verkeer een bron van luchtverontreiniging. Gemotoriseerd verkeer verlaagt de leefbaarheid van stads- en dorpskernen.

Stikstofdioxide (NO₂) is een toxisch gas dat irritatie aan de luchtwegen kan veroorzaken en bijdraagt tot de vorming van ozon en fijn stof. Zowel korte periodes van hoge concentraties, als langdurige blootstelling aan lage concentraties zijn schadelijk voor de gezondheid. De belangrijkste bron van deze vorm van luchtvervuiling in Vlaanderen is het verkeer. NO₂ is dus een goede indicator voor verkeer gerelateerde luchtverontreiniging. De Europese grenswaarde (40 µg/m³) voor NO₂ is hoger dan de Gezondheidskundige Advieswaarde van 20 µg/m³ en ligt hoger dan de recent (2021) vernieuwde WHO – norm van 10 µg/m³. In het ontwerp van het Vlaams luchtplan is 20 µg/m³ de doelstelling tegen 2030.

Fijn stof, Particulate Matter (PM) omvat alle mogelijke stofdeeltjes die rondzweven in de lucht. PM_{2,5} zijn minuscule stofdeeltjes kleiner dan 2.5 µg. Fijn stof heeft een belangrijke gezondheidsimpact en kan onder meer acute luchtwegaandoeningen, bronchitis en zelfs longkanker veroorzaken. De belangrijkste door mensen veroorzaakte uitstoot komt van gebouwenverwarming, landbouw en verkeer. Voor fijnstof PM_{2,5} heeft de EU een indicatieve grenswaarde bepaald van 20 µg/m³. De WHO heeft een advieswaarde vooropgesteld van 5 µg/m³.

De planning en inrichting van de publieke ruimte kan er enerzijds voor zorgen dat mensen zich minder in vervuilde gebieden bevinden en anderzijds dat ze zich op een duurzame manier verplaatsen, waardoor de luchtkwaliteit verbetert.

3.2 VASTSTELLINGEN

- Volgens **citizen science project curieuzeneuzen** van de Universiteit Antwerpen scoort site Empire Carpets goed volgens de Vlaamse normen waarbij site Plastibert de norm net overschrijdt op vlak van stikstofdioxide (NO₂). Beide sites scoren wel onder de EU-normen.
- **PM10** (15-40 microgram/m²) **PM2,5** (11-15 microgram/m²) voldoen aan EU-norm maar niet aan de WHO-norm. Vanuit gezondheidskundig standpunt is PM 2,5 de belangrijkste parameter, aangezien deze de meeste invloed heeft op de gezondheid.
- 66.8% van de Vlaamse gemeenten/steden van dezelfde Belfius-cluster scoren slechter op vlak van **verkeersveiligheid**.

3.3 SUGGESTIES

- Elektrische auto's en waterstofauto's kunnen enorm bijdragen tot de **verduurzaming van een bedrijventerrein**. De implementatie ervan vraagt wel om een aantal ingrepen: denk aan laadstations, parkeerplaatsen, een krachtig stroomnetwerk en veiligheidsmaatregelen (Foto 5). Deze suggesties kunnen op de site van Empire Carpets mogelijk een invulling krijgen.
- **Rokende mensen** zorgt voor lokale luchtverontreiniging (passief roken). De aanwezigheid van de picknicktafel op de site Empire Carpets tegenover de rookruimte zou anders ingedeeld kunnen worden om in te zetten op rookvrije zones (Foto 4).
- Met **Generatie Rookvrij** wordt ingezet op rookvrije speelterreinen, sportterreinen, ... Nodig mensen uit om niet te roken in het zicht van kinderen (bordjes, stewards, ...).

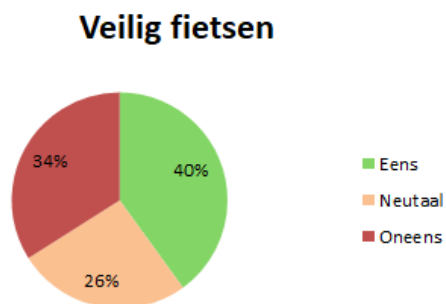
Foto 5: Referentiebeeld, Laadstations bedrijfsterrin

Foto 4: Eigen Beeld, picknicktafel tegenover Rookruimte Site Empire Carpets

4 MOBILITEIT

Aandeel van de bewoners dat het **veilig** vindt om te **fietsen** in Harelbeke?

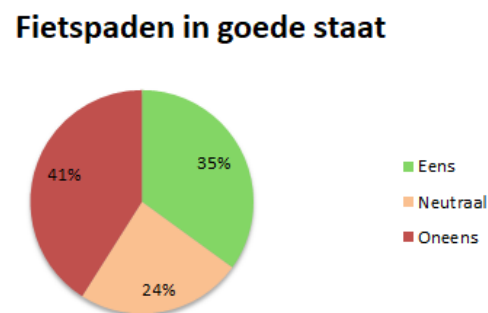
Bron (5)

Hoe scoort de gemeente op actief **pendelen te voet** tegenover andere Vlaamse gemeenten?

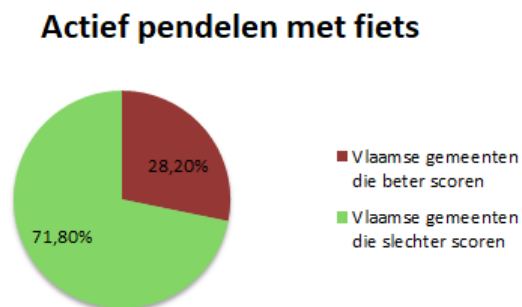
Bron (4)

Aandeel van de bewoners dat vindt dat de **fietspaden** in Harelbeke **in goede staat** zijn?

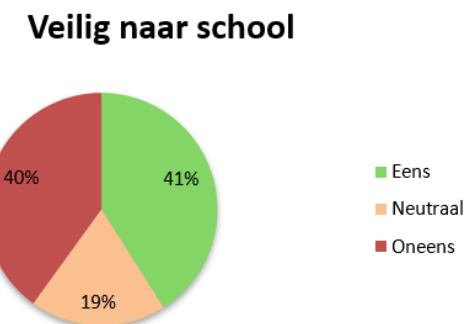
Bron (4)

Hoe scoort de stad op **actief pendelen met de fiets** tegenover andere Vlaamse gemeenten?

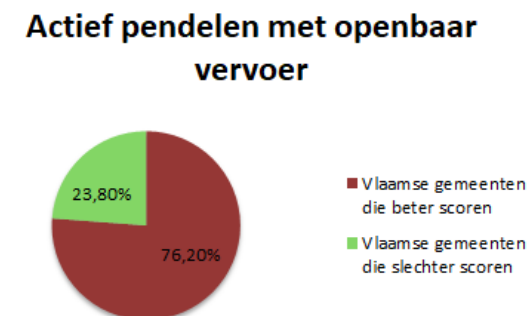
Bron (5)

Aandeel van de bewoners dat het **veilig** vindt **voor kinderen** om zich te **verplaatsen** in Harelbeke?

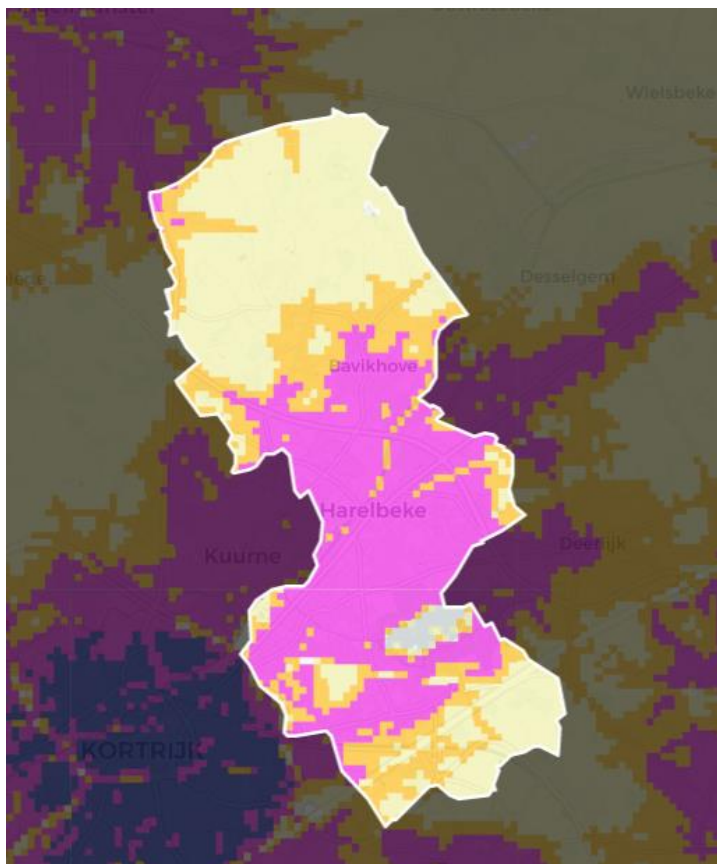
Bron (5)

Score van de gemeente op **actief pendelen met openbaar vervoer** tegenover andere Vlaamse gemeenten?

Bron (4)

Knooppuntwaarde:

Bron (10)

4.1 MOBILITEIT

Een gezond mobiliteitssysteem stelt de actieve mens centraal. Hierbij moet er ingezet worden op het STOEP principe. Dat betekent dat je bij de inrichting van de publieke ruimte eerst aandacht hebt voor stappers, dan voor trappers en het openbaar vervoer, daarna voor de elektrische transportmiddelen en pas als laatste voor de personenwagens. Veilige en kwalitatieve fiets- en wandelpaden dragen bij aan een gezonde leefomgeving, betere luchtkwaliteit, sociale participatie...

4.2 VASTSTELLINGEN

- De perceptie rond **mobiliteit** in Harelbeke is gelijkmatig verdeeld waarbij zowel evenveel inwoners aangeven dat kinderen zich veilig/ niet veilig kunnen begeven in het verkeer.
- Toch zien we dat er 1/3 van de inwoners het niet **veilig fietsen** vindt in Harelbeke.
- Meer dan 1/3 van de inwoners vindt niet dat de **fietspaden** in goede staat is.
- 28,2 % van de Vlaamse gemeenten scoort beter op **actief pendelen** met de fiets.
- 74,9 % van de Vlaamse gemeenten scoort beter op **actief pendelen** te voet.
- 76,2 % van de Vlaamse gemeenten scoort beter op **actief pendelen** met het openbaar vervoer.
- Op basis van de synthese van de **knooppuntwaarde** kunnen we vaststellen dat de knooppuntwaarde t.h.v. Empire Carpets beperkt is en t.h.v. Plastibert goed.

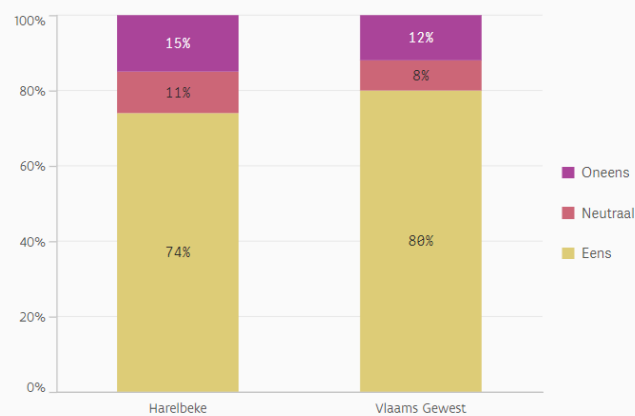
4.3 SUGGESTIES

- Focus op mobiliteit volgens het **STOEP principe** en probeer dit duidelijk leesbaar in het verkeer te brengen. Dit is op beide sites van toepassing.
- **Signalisatie- en nudgingmaterialen**, bv. tijdelijke wegmarkeringen om het gebruik van de fiets te stimuleren, zetten mensen aan om meer te stappen en/of te fietsen.
- **Trage wegen** stimuleren en optimaliseren en promoten bij werknemers, bewoners, ... Dit door in te zetten op groene functionele belevingsroutes (GFB's), dit zijn groene routes die voetgangers en fietsers veilig, prettige en comfortabel naar het werk of naar de school brengen. Alsook aandacht te besteden aan gepaste verlichting. Dit om het veiligheidsgevoel te verhogen, zonder de groene zone bij nacht extra te belasten (lichthinder).
- Bij heraanleg van het gebied Plastibert naar agrarisch gebied zal aandacht moeten zijn naar veilig verkeer door de aanwezigheid van de dorpskern. Om de trage weggebruikers te beschermen is het heraanleggen van de weg een meerwaarde, hierbij kan nagedacht worden over **voetpaden en goed aangeduide fietspaden**. Aangezien kinderen zich zelfstandig enkel met de fiets of te voet kunnen verplaatsen, is het heel belangrijk dat dit op een veilige manier kan gebeuren.
- Voorzie geen toename van gemotoriseerd verkeer in de site Plastibert zodat de veiligheid gegarandeerd kan worden van de zwakke weggebruiker.

5 GEZOND LEEFMILIEU

Voldoende groen in de buurt * (2020)

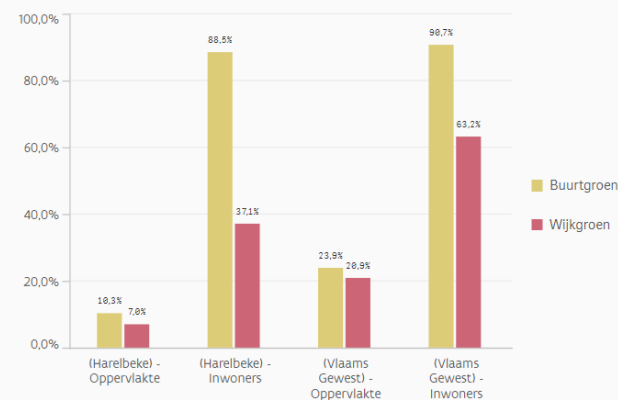
Aandeel inwoners dat vindt dat er voldoende aanbod aan groen is in de buurt, in procenten

Bron: Burgerbevraging Gemeente-Stadsmonitor, ABB

Groen in de buurt (2019)

Aandeel oppervlakte ingenomen door woongroen, buurtgroen en wijkgroen, en aandeel inwoners dat binnen bepaalde afstand hiervan woont, in procenten

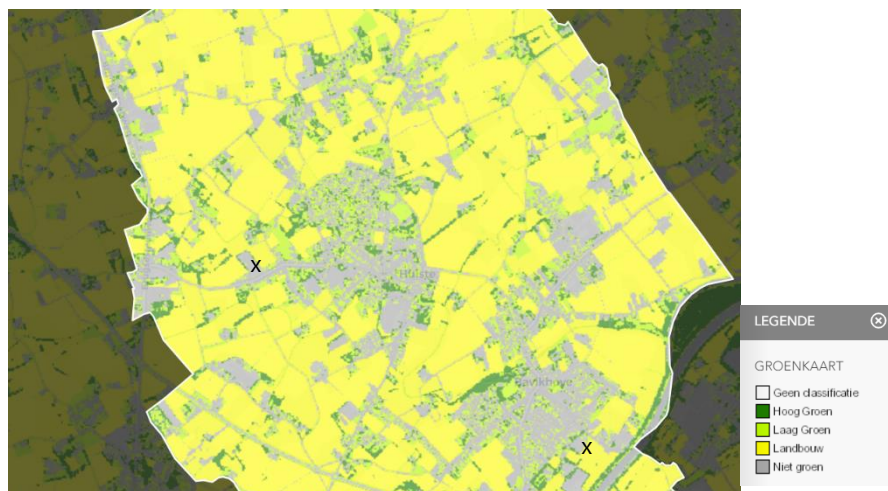

Bron: VITO, via Statistiek Vlaanderen, bewerking ABB

Bron (6)

Bron (6)

Groenkaart

Bron (10)

5.1 GEZOND LEEFMILIEU

Een gezond leefmilieu werkt gezond gedrag in de hand. Een gezond leefmilieu kan gerealiseerd worden door aandacht te geven aan zaken zoals een gezond plein⁽¹⁾, ontharding, groendaken, speelstraten, etc. Autoluwe omgevingen, veel natuur, water, terrassen, plaatsen waar ontmoeting mogelijk is... hebben een positief effect op het mentaal welbevinden van mensen. Zo zullen groene omgevingen leiden tot minder piekeren, minder stress en meer positieve emoties. Daarnaast zal de aanwezigheid van groen ook beweging stimuleren en zo bijdragen aan motorische, cognitieve en emotionele ontwikkeling van kinderen. Bovendien zullen de positieve effecten van een groenere omgeving sterker zijn bij personen met een lagere socio-economische status. Inzetten op kwaliteitsvolle, natuurlijke publieke ruimte op buurtniveau is dus ook een belangrijke beleidskeuze om de gezondheidsongelijkheid te verkleinen.

Natuur en biodiversiteit hebben niet enkel impact op de mentale gezondheid, maar ook op de fysieke gezondheid. Uit onderzoek blijkt dat biologische diversiteit een essentiële voorwaarde is voor het in stand houden van menselijke gezondheid.

⁽¹⁾ *Gezonde pleinen zetten aan tot bewegen, dragen bij tot geestelijke gezondheid, faciliteren het maken van gezonde keuzes, hebben een goede luchtkwaliteit, etc.*

Door in te zetten op ontharding kan ruimte gecreëerd worden voor extra groen. Verharding is de oppervlakte waarvan de aard en/of toestand van het bodemoppervlak gewijzigd is door het aanbrengen van artificiële, (semi-) ondoorlaatbare materialen waardoor essentiële ecosysteemfuncties van de bodem verloren gaan (woningen, wegen, andere constructies, ...).

5.2 .VASTSTELLINGEN

- Harelbeke heeft een kleiner aandeel in oppervlakte **buurtgroen**, **wijkgroen** en **woongroen** dan het Vlaamse gemiddelde. Waarbij
- Harelbeke scoort 14% minder in oppervlakte **buurtgroen** ⁽²⁾ t.o.v. het gemiddelde van de Vlaamse gemeenten.
- Harelbeke scoort 14% minder in oppervlakte **wijkgroen** ⁽³⁾ t.o.v. het gemiddelde van de Vlaamse gemeenten.
- 15% van de inwoners van Harelbeke vindt dat er te weinig **groen in de buurt** is.
- In vergelijking met het Vlaams Gewest scoort Harelbeke laag op **aandeel groenvoorziening** (oppervlakte) in de gemeente.
- Er is voornamelijk een sterke aanwezigheid van **landbouw**.

⁽²⁾ *Buurtgroen wordt gedefinieerd als groen met een minimumoppervlakte van 1ha. Voor buurtgroen is de afstand 400meter voor binnen bereik.*

⁽³⁾ *Wijkgroen wordt gedefinieerd als groen met een minimumoppervlakte van 10ha. Voor wijkgroen is de afstand 800meter voor binnen bereik.*

5.3 SUGGESTIES

- De bodem blijft in openruimtegebieden zo veel mogelijk onverhard. Door verharding zo veel mogelijk te vermijden, blijven onze grondwatervoorraden op peil.
- Wat de toekomstige functie van het desbetreffende gebied Plastibert zal zijn is er nood aan **ontharding**. De weg/oprijlaan naar de site is erg breed en volledig verhard (foto 8). Ook op de effectieve site is er veel verhard, zelfs met een toegang voor de achteringang van de huidige woningen kan ernaast nog grote stukken onthard en vergroend worden. De groenstructuren op het einde van de site, langs de beek worden idealiter behouden en verder geoptimaliseerd waarbij aandacht gegeven kan worden aan het optimaliseren van blauwstructuren.
- **Water** verrijkt de kwaliteit van de publieke ruimte. Het verhoogt de belevingswaarde van een plek, zorgt voor sociale interactie en voor een gezond microklimaat.
- Herwaarderen onderbenut **groen**: Een hoger aandeel groen draagt bij aan betere mentale gezondheid (bijvoorbeeld ook het opgroeien en groenere woonomgeving) en de zichtbaarheid van groen kan bijvoorbeeld helpen depressies te verminderen.
- **Groene buffers**: groene bedrijfsomgevingen dragen bij tot het welzijn van de medewerkers. Zicht op groen reduceert stress en herstelt het concentratievermogen.
- Indien de herontwikkeling van Plastibert naar agrarisch gebied wordt omgezet dan kan dit ook invloed hebben op het mentaal welbevinden. Het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen omschrijft de “aanwezige landbouw levert de maatschappij baten op als leverancier van voedsel en producten, energie of ontspanningsruimte”.
- De aanwezigheid van **groenstructuren** bij Empire Carpets zorgen voor schaduwplekken en verbeteren de luchtkwaliteit. Bij de uitbereiding van de site moet er verder aandacht besteed worden aan groenstructuren. De groenbuffer die voorzien is loopt niet door tot aan de huizen dit zou verder kunnen opgenomen worden om de groenomgeving verder uit te bereiden. Bij het

- (voorlopige) ontwerp (Foto 9) wordt hiermee rekening gehouden.
- Bij de uitbereiding van het magazijn wordt idealiter rekening gehouden met het voorzien van **groengevels** en **groendaken**. Er kan nagedacht worden om het dak te voorzien van zonnepanelen in functie van groene energie. Hierbij kan ook nagedacht worden om in te zetten op de integratie van economische sectoren door dakakkers te ontwikkelen (Foto 10)
- Bij Plastibert de aanwezige **groenstructuren** (Foto 6) zijn op heden monotoon (gras) en bomen, struiken langs de beek. Wanneer de site als landbouw ingericht zal worden kan bekeken worden of er ruimte is voor kleine landschapselementen bv. bomen langs de beek laten staan.

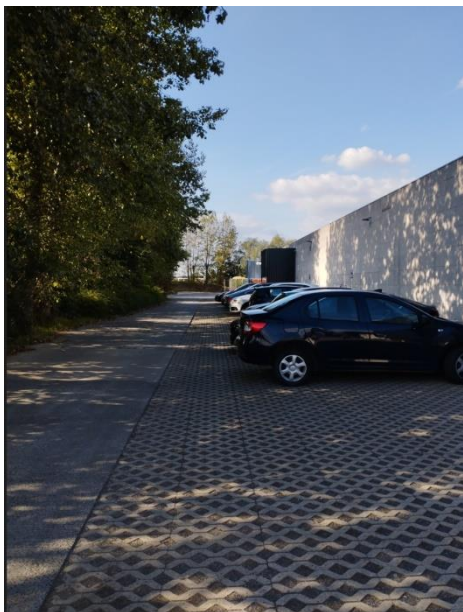

Foto 7: Eigen beeld, Ontharde parking site Empire Carpets

Foto 6: Eigen beeld, Eenzijdige groenstructuur site Plastibert

Foto 8: Eigen beeld, Verharde oprit site Plastibert

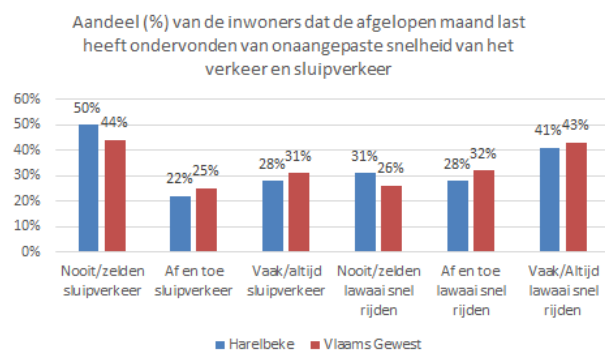
Foto 10: Referentiebeeld Dakakker

Foto 9: Ontwerp site Empire Carpets

6 GELUID

Aandeel (%) van de inwoners dat de afgelopen maand last heeft ondervonden van sluipverkeer of van lawaai door verkeer

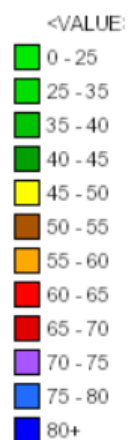

Bron (5)

Geluid (Geluidsbelasting wegverkeer Lleden 2018)

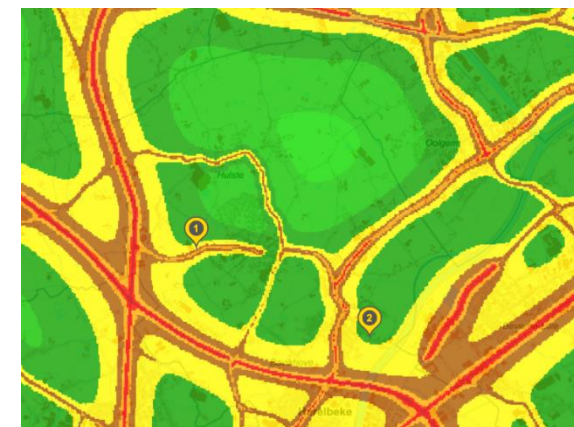

MIRA geluidsbelastingskaart wegverkeer 2018, etmaal (Lden)

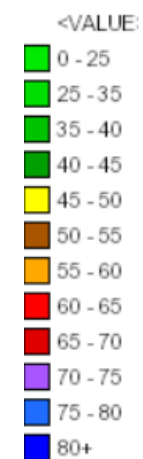

Kaartlaag: bron (7)

Geluid (de gemiddelde geluidsbelasting wegverkeer Lnight 2018)

MIRA Geluidsbelastingskaart wegverkeer 2018, nachtperiode (Lnight)

Kaartlaag: bron (7)

6.1 GELUID

Geluidshinder zorgt voor negatieve fysieke en mentale gezondheidseffecten en komt samen met roken, overgewicht-obesitas en fijn stof als belangrijke risicofactor voor ziektelast in Vlaanderen naar voor. Verkeer is hiervan één van de voornaamste bronnen van geluidshinder. Geluidbelasting wordt uitgedrukt in de gemiddelde geluidbelasting over een etmaal (Lden). De WHO adviseert de gemiddelde geluidsbelasting over een etmaal te reduceren tot minder dan 53 dB. Een juiste inrichting van publieke ruimte kan daarbij een grote invloed hebben op onze mobiliteit én bijgevolg ook op geluidshinder.

6.2 VASTSTELLINGEN

- Harelbeke scoort iets lager dan het Vlaams gewest op overlast voor **sluipverkeer**. Ook bij te snel rijden scoort Harelbeke iets lager dan het Vlaams gewest gemiddelde.
- De beide sites kan je zien dat de grotere wegen voor toename in geluid(shinder) zorgen.

6.3 SUGGESTIES

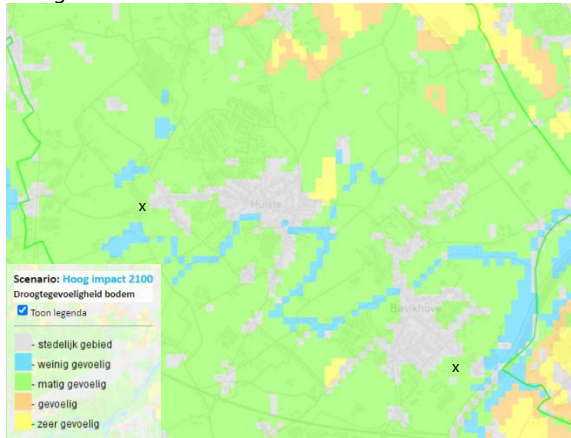
- Binnen de site van Empire Carpets is er op de huidige site al een **groene bufferzone** (Foto 11). Dit verder in rekening nemen bij de verdere voorbereiding van het bedrijf.
- Het stimuleren van **actieve verplaatsing** en het centraliseren van de parking aan de rand, zijn bijzonder effectief in het voorkomen van geluidshinder. De centrale parking is reeds aanwezig op de site Empire Carpets, extra inzetten op actieve verplaatsing en het gebruik van openbaar vervoer is een meerwaarde (zie hoofdstuk 3 en 4).

Foto 11: Eigen beeld, Bufferzone Site Empire Carpets

7 KLIMAAT

Droogte:

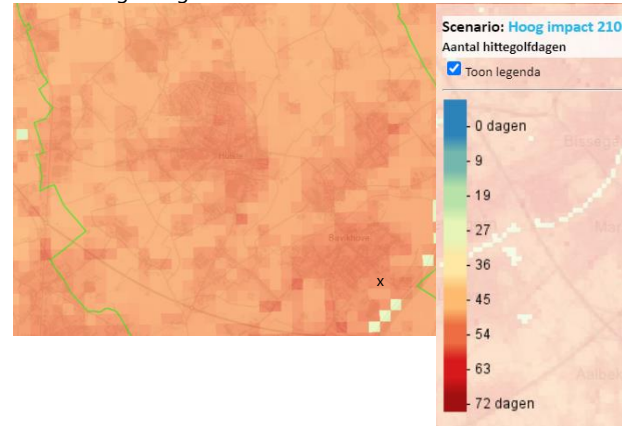
Kaartlagen: bron (8)

Overstroming: Waterdiepte bij overstroming

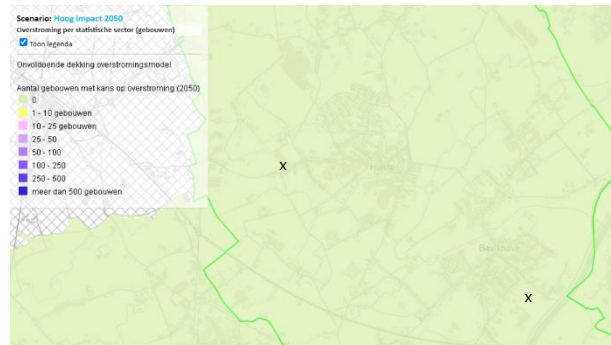
Kaartlagen: bron (8)

Hitte: Hittegolfdagen met hittestress

Kaartlagen: bron (8)

Overstroming: Aantal gevaarlijk overstroombare gebouwen

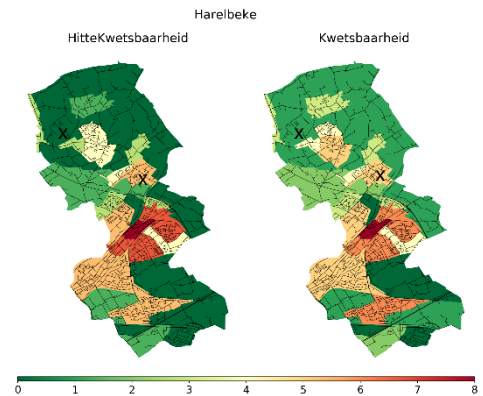
Kaartlagen: bron (8)

Hitte: Aantal kwetsbare instellingen

Kaartlagen: bron (8)

Hittekwetsbaarheid

Kaartlagen: bron (11)

7.1 KLIMAAT

Tijdens de zomer kan het erg warm worden. In de toekomst zal dit nog vaker gebeuren door de klimaatopwarming. Deze erg warme dagen veroorzaken heel wat overlast. Zo ook voor de gezondheid: van hoofdpijn en slapeloosheid tot uitdroging, hittedag en zelfs sterfte. Onder andere kinderen, sociaal geïsoleerde personen en ouderen lijden het meest onder een aanhoudende hitte.

De kwetsbaarheid combineert sociale parameters (leeftijd, inkomen, werkloosheidsgraad, kwetsbare instellingen zoals kinderopvang, RVT...) met de hittebelasting van een statische sector.

Een goed doordachte inrichting van de publieke ruimte kan verschillende effecten van de klimaatopwarming helpen opvangen.

7.2 VASTSTELLINGEN

- De site is in 2100 op veel plekken matig gevoelig voor **droogte** en op beperkte plekken zeer gevoelig voor droogte.
- In Harelbeke verwacht men, net als in heel Vlaanderen, een stijging van het aantal **hittedag** en **hittedag** naar aanleiding van de klimaatverandering. De site is in 2100 gevoelig voor hittedag met hittedag, met uitzondering rond het kanaal waar dit matig is. Er zijn verschillende kwetsbare instelling in en rond de site.
- De site kent een beperkt risico op **overstroming** in de zone binnen 50 jaar, deze situeert voornamelijk rond de Leie.

7.3 SUGGESTIES

- Op het bedrijfsterein Empire Carpets en de site Plastibert is het van belang om verschillende omgevingsmaatregelen in acht te nemen om hittedag te temperen namelijk: ontharden (zie hoofdstuk 5), ruimte voor water, bebossen, wateropname beheersen en ventileren. Niet elke strategie is op beide sites van toepassing gezien aard van invulling.
- Bij het bedrijfsterein Empire Carpets kan er nog meer nagedacht worden om de werknemers **rustplaatsen** aan te bieden in een oase van rust waarbij schaduw gecreëerd wordt. Nu staat de picknick tafel in de hoek met weinig bomen (Foto 4).
- Inzetten op het **sensibiliseren** van de werknemers tijdens warme dagen hoe ze zichzelf kunnen beschermen.
- Bij de uitbreiding van Empire Carpets en de bijhorende groenbuffer kan er nagedacht worden om bomen te planten om zo schaduw te creëren. **Schaduw** heeft een grote impact op de gevoelstemperatuur tijdens warme dagen. Vanuit stadsklimatologisch oogpunt wordt in eerste instantie de voorkeur gegeven aan bomen en planten. Deze hebben door de schaduwwerking, maar ook door de evapotranspiratie een verkoelend effect. Bovendien hebben loofbomen het voordeel dat ze in de zomer straling tegenhouden en in de winter (door bladverlies) de zonnestraling doorlaten. Waar er voldoende ruimte is, kunnen meerdere bomen gegroepeerd worden in bomenclusters. Door het bladerdek te laten overlappen, kan schaduw gemaximaliseerd worden. De schaduwrijke en de hoeveelheid zonnestraling die wordt tegengehouden hangt af van de boomsoort en de grootte en dichtheid van diens bladeren. Wanneer het noodzakelijk is de overzichtelijkheid van de ruimte te bewaren kan gekozen worden voor opgekroonde bomen (bijvoorbeeld op parkeerterreinen).
- Waar ruimte op de site van Empire Carpets kan een plek voor **wateropvang**, zoals een wadi, die een natuurlijke aankleding krijgt (link naar biodiversiteit).

- Naast die omgevingsmaatregelen is het ook aangewezen om te burgers te **sensibiliseren** tijdens warme dagen zodat inwoners weten hoe ze zichzelf en anderen kunnen beschermen.

8 Varia

Naast bovenstaande items zijn er nog tal van indicatoren die van belang zijn bij het bewerkstelligen van een gezonde publieke ruimte, gaande van valpreventie & toegankelijkheid, gezonde voeding tot mentaal welbevinden, sociale cohesie, rookvrije terreinen, ... Veiligheid, de manier waarop de leefomgeving is ingericht bepaalt enerzijds de bewegingsvrijheid (waaronder verkeersveiligheid) en anderzijds ook de wijze waarop de veiligheid wordt gepercipieerd door haar bewoners. Een veilige omgeving verlaagt drempels en het is aangetoond dat mensen (en specifiek ouderen) meer zullen wandelen in omgevingen die veilig ingericht zijn en veilig worden ervaren. Een veilige omgeving die aanzet tot meer actieve verplaatsingen en ontmoetingen (en dus bijdraagt tot het sociaal kapitaal en fysiek welzijn van de bewoners) houdt rekening met de herkenbaarheid en leesbaarheid, het verkeersluwe karakter, voldoende verlichting,... Deze bijkomende indicatoren zijn vaak moeilijker te staven met kaartmateriaal, vandaar dat we gebruik maken van input van intermediairs, burgers, etc. en visuele aandachtspunten tijdens het plaatsbezoek.

8.1 VASTSTELLINGEN

Bij de site Plastibert beoogt men een invulling als landbouw.

8.2 SUGGESTIES

- Meervoudig ruimtegebruik. Het **meervoudig ruimtegebruik** houdt in dat de inrichting van de ruimte geschikt is voor meerdere gebruikers, hetzij op verschillende momenten. Dit gebeurt door zoveel mogelijk in te spelen op de noden van medegebruikers, zonder de noden van de hoofdgebruiker uit het oog te verliezen. Denk maar aan ruimte voor ontmoeting. Ruimten van bedrijven kunnen bijvoorbeeld 's avonds eventueel worden aangewend voor de buurt, het houden van vergaderingen, gebruik van de parking na de werkuren voor omwonenden, groene omgeving bijvoorbeeld met zitbanken die ook voor de buurt toegankelijk is, Naast het beperken van ruimtebeslag bevordert meervoudig ruimtegebruik bovendien sociale interactie, ontmoeting en wisselwerking tussen actoren en doelgroepen. Deze kruisbestuiving draagt op zijn beurt dan weer bij tot een aangenaam, dynamisch leefmilieu.
- Ook (**groene**) **buitenruimte** kan ontworpen worden om meervoudig ruimtegebruik te stimuleren. Dit kan door onder meer impliciete spelprykkels te integreren..
- Door de aanwezigheid van **gezonde voeding** in de vorm van bv. plukbomen, moestuinen, volkstuinten,... kan er ruimte gecreëerd worden voor ontmoeting, om zelf groenten, fruit te telen en op die manier laagdrempelig in contact te komen met gezonde voeding.

9 SUGGESTIES OP EEN RIJ + PRIORITEITENSTELLING

Wanneer we de overkoepelende suggesties selecteren, houden we rekening met diverse criteria om de suggesties te beoordelen op hun potentiële gezondheidswinst. Per criterium maken we een inschatting hoe hoog de maatregel scoort op gezondheidswinst, dit a.d.h.v. een continuüm 0-3. Op die manier kunnen hunnen we een ruwe vergelijking maken van de gezondheidswinst die je kunt boeken met de verschillende suggesties. De criteria die bekeken worden zijn duurzaamheidseffect (A), bereik (B), gezondheidsongelijkheid (C), faciliteren van gezonde keuze (D) en integrale benadering (E). (bron 12).

	A	B	C	D	E	SOM
Ontharding & vergroenen	3	3	3	3	2	14
STOEP-principe	3	3	3	3	2	14
Toeleiden Trage wegen	3	3	2	3	2	13
Fietsinfrastructuur	3	3	2	3	2	13
Gezonde voeding	3	2	2	2	2	11
Signalisatie- en nudgingmaterialen	2	2	1	2	2	9
Meervoudig ruimtegebruik	2	2	1	2	2	9
Generatie rookvrij	3	1	2	2	1	9

10 CONCLUSIE

De suggesties die aangehaald worden, kunnen de publieke ruimte gezonder maken. Graag vermelden we dat een pak indicatoren en suggesties aan elkaar gerelateerd zijn.

Inzetten op bovenvermelde suggesties zorgt op lange termijn voor gezondheidswinst voor een grote groep mensen. Een gezonde publieke ruimte draagt bij tot het verkleinen van de gezondheidsongelijkheid, maakt de gezonde keuze het makkelijkst en heeft een positief effect op verschillende gezondheidsthema's.

We zetten de belangrijkste suggesties nog even op een rijtje:

- Maximaal **ontharden** + aandacht voor **groen** (geveltuinen, struikgewassen op aangepaste hoogte, biodiversiteit, eetbare planten/bomen, aangename, groene & schaduwrijke ruimte,...), aantrekkelijke, fijne en groene omgeving met ruimte voor ontmoeting.
- De **zachte weggebruiker** centraal plaatsen door voluit de kaart te trekken van het **STOEP**-principe, te investeren in fietsinfrastructuur, fiets- en wandelgebruik te stimuleren d.m.v. een veilige fiets- en wandelroute in en om de site, nudging- en signalisatiematerialen te benutten, extra investeringen te doen omtrent de **infrastructuur** van de fietsenstallingen... met extra aandacht voor de verkeersveiligheid om bepaalde punten.
- Optimaliseren van netwerk aan **trage wegen**: doorwaadbaarheid verhogen door bestaande doorsteken aantrekkelijker & toegankelijker te maken.

11. Bronnen

Bron (1): Walkability-tool (geraadpleegd oktober 2022)

Bron (2): Curieuze neuzen map (geraadpleegd oktober 2022)

Bron (3): Luchtkwaliteit VMM (geraadpleegd oktober 2022)

Bron (4): Gezondheidsindicator (geraadpleegd oktober 2022)

Bron (5): Gemeentemonitor (geraadpleegd oktober 2022)

Bron (6): Gemeentemonitor: groen in de buurt (geraadpleegd oktober 2022)

Bron (7): Geopunt (geraadpleegd oktober 2022)

Bron (8) Klimaat VMM (geraadpleegd oktober 2022)

Bron (9): Bevolkingsdichtheid, Provincies in cijfer (geraadpleegd oktober 2022)

Bron (10): Leefkwaliteit Vlaanderen (geraadpleegd oktober 2022)

Bron (11): Hittekwaetsbaarheidskaart (geraadpleegd oktober 2022)

Bron (12): Gezonde Publieke Ruimte, Prioriteiten bepalen, Vlaams Instituut Gezond Leven

Bron (13): Open street map (geraadpleegd oktober 2022)

Bron (14): Heat map Strava (geraadpleegd oktober 2022)

Bron (15): Google Maps Transit kaart (geraadpleegd oktober 2022)